

Dnr KS-2023-00520

§ 219 Svar på remiss: Promemorian Aktivering av civilplikt inom den kommunala räddningstjänsten och elförsörjningsområdet

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar.

1. Södertörns brandförsvarsförbunds underlag kring rubricerad remiss utgör Haninge kommuns svar.

Sammanfattning av ärendet

Haninge kommun har av Försvarsdepartementet erbjudits att inkomma med remissvar på förslag till ändring i förordningen (1995:238) om totalförsvarsplikt. Försvarsdepartementet vill med ändringen göra det möjligt att aktivera civilplikt inom kommunal räddningstjänst samt drift och underhåll inom elproduktion och nätverksamhet. Remissvar ska vara Försvarsdepartementet tillhanda senast den 14 november 2023.

Handlingar i ärendet

- Södertörns brandförsvarsförbunds svarsunderlag, daterat 231031
- Promemoria, Aktivering av civilplikt inom den kommunala räddningstjänsten och elförsörjningsområdet, Fö 2023/01488

Beslutet skickas till:

Södertörns brandförsvarsförbund

fo.ssk@regeringskansliet.se

Remissvar Promemorian Aktivering av civilplikt inom kommunal räddningstjänst och elförsörjning

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar.

1. Södertörns brandförsvarsförbunds underlag kring rubricerad remiss utgör Haninge kommuns svar.

Sammanfattning av ärendet

Haninge kommun har av Försvarsdepartementet erbjudits att inkomma med remissvar på förslag till ändring i förordningen (1995:238) om totalförsvarspunkt. Försvarsdepartementet vill med ändringen göra det möjligt att aktivera civilplikt inom kommunal räddningstjänst samt drift och underhåll inom elproduktion och nätverksamhet. Remissvar ska vara Försvarsdepartementet tillhanda senast den 8 november 2023.

Ärendet

Södertörns brandförsvarsförbund har ombetts av Haninge kommun att inkomma med ett remissvar på den delen av promemorian som rör att aktivera civilplikt inom kommunal räddningstjänst. Inom Haninge kommuns geografiska område ansvarar Vattenfall AB för elförsörjning och nätverksamhet. Då Haninge kommun inte bedriver sådan verksamhet har kommunen valt att avstå från att lämna synpunkter på den delen.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Kommunstyrelseförvaltningen ställer sig positiv till förslagen i promemorian, men påtalar precis som brandförsvarsförbundet lyfter fram, vikten av att kommuner, kommunala bolag och kommunalförbund fullt ut kompenseras för de ekonomiska konsekvenser som förslagen kan medföra.

De nationella ambitionerna kring återtagandet av det civila försvaret är i nuläget inte i takt med de lokala/kommunala förutsättningarna att klara uppgifterna enligt förslaget.

Ekonomiska konsekvenser

Remissvaret i sig utgör inga ekonomiska konsekvenser.

Förvaltning
Kommunstyrelseförvaltningen
Avdelning/Enhet
Avd. Samhällsplanering o ledn.
Handläggare
Bo Jensen

Dokumenttyp
Tjänsteskrivelse
Datum
2023-11-02

Diarienummer
KS-2023-00520

Sida
2 (2)

Underlag för beslut

- Södertörns brandförsvarsförbunds svarsunderlag, daterat 231031
- Promemoria, Aktivering av civilplikt inom den kommunala räddningstjänsten och elförsörjningsområdet, Fö 2023/01488

Beslutet skickas till:

Södertörns brandförsvarsförbund

fo.ssk@regeringskansliet.se

Johan Westin
Tf. kommundirektör

Annica Lempke
Avdelningschef

Remissvar

Datum: 2023-10-31 Diarienummer: 2023-001604
 Er beteckning: 2023HAN21172

Remissvar gällande PM Aktivering av Civilplikt inom den kommunala räddningstjänsten och elförsörjningsområdet

På önskemål av Haninge kommun (primär remissinstans) inkommer Södertörns brandförsvärs synpunkter på utskickat promemoria rörande aktivering av civilplikt inom den kommunala räddningstjänsten och elförsörjningsområdet.

Sammanfattning av synpunkter

Vi, Södertörns brandförsvärsförbund (SBFF), är glada att civilplikten återigen aktiveras för att kunna stärka oss i vårt uppdrag under höjd beredskap.

Vi ser framemot den kunskaphöjning och förmågeförstärkning detta kommer ge oss och samhället i stort.

Vi ser att den satsning på återstart av civilplikt som nu görs skulle kunna vara till stor nytta för den kommunala räddningstjänsten även under andra samhällsliga kriser. Vi ser gärna en vidare utredning kring frågan hur dessa nyskapade resurser kan bidra till civilsamhället även under normal beredskap. Exempelvis som resurs vid stora naturolyckor eller liknande.

Det PM som är utskickat rästar ut ett antal frågetecken men skapar även en del nya.

Ett tungt och stort ansvar läggs på den kommunala räddningstjänsten vid detta återinförande. Vår synpunkt är att inte den påverkan det kommer innebära för den kommunala ekonomin tas på tillräckligt stort allvar. Medel tillskrivs i PM:et enkom de statliga aktörerna.

En liknelse man kan göra för att beskriva denna situation är en verklighet där alla tilldelas elbilar men ingen bygger ut med laddstolpar. Det gör att bilarna, hur bra de än är för miljön, blir stående obrukbara. Likväl hade det blivit ineffektivt att bygga alla laddstolpar innan den första elbilen såldes. Infrastrukturen och fordon måste till parallellt.

Vi är av den starka uppfattningen att medel måste tillskjutas både statliga myndigheter och kommunerna/räddningstjänsterna parallellt för att vi gemensamt skall kunna få detta att fungera. I vårt svar beskrivs vilka förutsättningar som måste skapas, och finansieras, inom räddningstjänsten för att vi skall ges möjligheter att kunna hantera dessa tillkommande arbetsuppgifter.

Vi har full förståelse för att detta är en process där vi behöver skynda långsamt men vi vill lyfta vikten av parallellitet i finansiering för att vi skall få verkstad och framdrift inom detta viktiga område.

Ekonomiska förutsättningar för kommunerna att hantera en återstart av Civilplikt.

I kapitel 7 (bedömning) görs bedömningen att detta enbart ger marginellt ökade kostnader för kommunerna.

Vi håller inte med. Alls.

PM:et lämnar det öppet och oklart rörande vilken aktör som kommer bära kostnader för ett antal olika delar. Då kommunal räddningstjänst är ett (som namnet antyder) kommunalt ansvar kommer troligtvis betydande kostnader hamna just i kommunen. För de kommunalförbund som bedriver kommunal räddningstjänst kommer dessa kostnader vara allt annat än marginella.

I kapitel 5.1 läser vi att den totala volymen räddningstjänstpersonal bedöms behöva fördubblas för att kunna hantera räddningstjänsternas uppdrag under höjd beredskap.

Dessutom kan man i Handlingskraft läsa om vilka län som är prioriterade att förstärka rörande det civila försvaret. Detta ger vid handen att vi troligtvis kan se till och med mer än en fördubbling av personalstyrkan i vårt område (Stockholmsområdet).

För den kommunala räddningstjänsten får detta så klart en mängd konsekvenser. Några av dessa nämns ytligt men utan tydlig inriktning om vart finansiering skall hämtas, ligga och/eller skötas.

Nedan följer ett antal exempel ur PM:et där detta behöver förtydligas. Därefter följs det av ett antal ytterligare frågeställningar som behöver redas ut som ej tas upp i PM.

Hospitering

Vid en fördubbling av personalstyrkan behöver en mängd saker dimensioneras upp alternativt beräknas få större slitage. Utgår vi från dimensioneringen i Handlingskraft skall vi förhålla oss till tidsramen 3 månader. För att hantera nedanstående måste ekonomiska medel tillföras:

- Möjligheter till återhämtning/vila måste stärkas
  - Lokaler för detta
  - Sängar
  - Sängkläder
- Möjligheter till att laga mat måste stärkas
  - Lokaler för detta
  - Utrustning för detta
- Möjligheter till hygien måste stärkas
  - Lokaler för detta
    - Avseende personlig hygien samt personlig skyddsutrustning

Resillians

Vid en fördubbling av personalstyrkan behöver en mängd saker dimensioneras upp alternativt beräknas få större slitage. För att hantera nedanstående måste ekonomiska medel tillföras:

- Ökning av elförbrukning
  - Reservkraft (med drivmedel)
- Ökning av drivmedelsförbrukning

- Ökning av dricksvattenförbrukning
- Ökning av livsmedelsförbrukning
- Ökning av förbrukning av hygienartiklar

Skyddsutrustning

Vid en fördubbling av personalstyrkan behöver en mängd saker dimensioneras upp alternativt beräknas få större slitage. För att hantera nedanstående måste ekonomiska medel tillföras:

- Personlig skyddsutrustning
  - Går att läsa i kapitel 7.2 att MSB skall stå för personlig skyddsutrustning men det framgår inte om detta enbart är under utbildning eller även vid tjänst under höjd beredskap
  - Det framgår inte vad som avses med personlig skyddsutrustning. Om det bara är ytterkläder eller även underställ, hjälm, kroppsskydd, filtermask osv.
  - Vem lagerhåller denna personliga skyddsutrustning (oavsett vem som betalat)
    - Individ eller räddningstjänsten?
    - Skall räddningstjänsten lagerhålla behövs lokaler och utrustning för detta.
  - Skyddsutrustning för att klara uppdrag enligt LSO kapitel 8 måste antingen tillföras medel för inköp eller tilldelas även till befintlig personalstyrka

Fordon

Vid en fördubbling av personalstyrkan behöver en mängd saker dimensioneras upp alternativt beräknas få större slitage. Bedömning enligt Handlingskraft är att antal räddningsinsatser kommer fördubblas under höjdberedskap.

Med en fördubblad personalstyrka kommer även fler fordon behövas för att dels kunna transportera ut personal och räddningsutrustning, dels för att kunna verka på fler platser (än normalt) samtidigt. Samt att ha en större uthållighet vid fordons haverier.

Skall den kommunala räddningstjänsten bekosta dessa måste medel tillföras rörande ett antal saker:

- Inköp av fordon
- Utbyggnation av vagnhallar för att lagerhålla dessa fordon
- Medel för löpande underhåll
- Utöver ovanstående önskar Räddningstjänsten en central styrning kring hur dessa bilar skall bestyckas/utformas. Likt BAS-konceptet men för detta ändamål.

Räddningsmateriell

Vid en fördubbling av personalstyrkan behöver en mängd saker dimensioneras upp alternativt beräknas få större slitage. Vid räddningstjänst under höjdberedskap aktiveras dessutom ett antal ytterligare arbetsuppgifter för den kommunala räddningstjänsten.

- Utrustning för att hantera dessa nya uppdrag måste inhandlas och lagerföras.

- Detta är utrustning som den kommunala räddningstjänsten behöver utökade medel för att kunna köpa in eller få distribuerade från centralt håll.
  - Utrustning för indikering av radioaktiva ämnen samt kemiska stridsmedel (fler än idag)
  - Utrustning för sanering av radioaktiva ämnen samt kemiska stridsmedel (fler än idag)
  - Utrustning för upptäckande, utmärkning och röjande av farliga områden. (OXA, röjning m.m.)
  - Utrustning för transport av skadade
- Utrustning för att kunna hantera fler och samtidigt händelser
  - Utökning av lagerhållen materiell för att kunna hantera räddningstjänstens ordinarie uppdrag. Med hänseende till:
    - Fler händelser
    - Minskad möjlighet till reparation och underhåll
    - Ökad sannolikhet för att materiell förstörs i riskmiljöer

Utbildning

Vid en fördubbling av personalstyrkan behöver en mängd saker dimensioneras upp alternativt beräknas få större slitage.

Den kommunala räddningstjänsten bedöms vara en del av den civilpliktsutbildning som genomförs.

Det framgår inte i PM om delar av civilpliktsutbildningen kommer förläggas på den kommunala räddningstjänsten. Om så är fallet behöver omfattning, innehåll och längd preciseras och finansieras. Om så är fallet måste nedanstående frågor hanteras för att kunna hysa ett antal civilpliktiga som tjänstgör på station under utbildning:

- Handledare skall tillsättas och få tid för sitt uppdrag
- Fordon för transport (eventuellt utryckningsfordon) till och från skadeplatser
- Utrustning och lokaler för övningar lokalt
- Logement
- Oklarhet finns kring skrivning i PM kapitel 7.2 att civilpliktiga har fri mat och logi. Gäller det även under utbildning på räddningstjänst. Hur administreras i så fall detta?

Utöver att civilpliktiga utbildas behöver redan anställd personal utbildas i:

- Uppdrag och utrustning som tillkommer under LSO kapitel 8
- Verkande i krigsorganisation
- Ökning av antalet personer som kan leda både civilpliktiga men också spontanfrivilliga osv.

Att lägga ut Grib på entreprenad medför enligt oss en risk för tappad, alternativt minskad kontroll på, kvalitet och kompetens hos den ryggrad för den kommunala räddningstjänsten som de RIB-anställda utgör.

Det skall alltså bedrivas "normal" kommunal räddningstjänst kontinuerligt och ständigt. Det är av yttersta vikt att detta inte glöms bort när vi inom nationen planerar för att kunna hantera räddningstjänst under höjd beredskap.

Ledning

Vid en fördubbling av personalstyrkan behöver en mängd saker dimensioneras upp alternativt beräknas få större slitage. När dessutom antalet händelser ökar behöver möjligheter till ledning av dessa insatser skalas upp.

I de befintliga befälsutbildningar som MSB tillhandahåller är räddningstjänst under höjdberedskap ej med. Detta måste antingen kompletteras separat eller läggas in i dessa grundkurser.

Vi ser följande behov som behöver hanteras på både lokal och statlig nivå:

- Utbildning av befäl för ledning på gruppnivå (av räddningstjänstens fastanställda eller av civilpliktiga befäl)
  - Vi anser att det bör ske centralt via MSB och därmed måste antalet utbildningsplatser och tillfällen ökas
- Inköp av sambandsmedel
  - Med en dubbling av personalstyrkan följer också en utökning av behovet av materiell för samband
    - RAKEL är idag kostnadsdrivande med avseende på abonnemangskostnader
      - Ny abonnemangsform alternativt billigare abonnemang måste till för att säkerställa att sambandsmedel finns tillgängliga
      - Dagens centrallager för detta anses tillräckliga vid krisberedskap men ej vid höjdberedskap då det kommer vara många som behöver samma materiell vid höjd beredskap
- Medel för upprättande av alternativa ledningsplatser, både skyddade men även utlokaliserade. Handlingskraft anger att det är prioriterad fråga och för det kommer medel behöva tillföras.

Bemanningsansvar

Under tjänstgöring tolkas PM:et beskriva att MSB är arbetsgivare medans lokal räddningstjänst arbetsleder. Bemanningsansvarig myndighet definieras ej tillräckligt tydligt rörande ett antal ansvarsfrågor.

Frågor rörande rehabilitering, försäkringar, sjukskrivningar med mera måste regleras tydligare än den skrivning som finns idag.

Det är även oklart vad det innebär med "förfoga över" i förhållande till att vara arbetsgivare.

Bedömning av bemanning

I kapitel 5.4 (sid 14 och 15) kan man läsa att kommunerna skall bedöma behovet av civilpliktig personal till kommunala räddningstjänsten.

Vi önskar att detta omformuleras så som att "huvudman för kommunal räddningstjänst i kommunen ansvar för bedömningen".

SBFF, som kommunalt räddningstjänstförbund, önskar vara den centrala parten som genomför detta i alla sina medlemskommuner.

Länsstyrelsens förhållningssätt till resursernas nyttjande

I kapitel 5.4 (sid 15) kan man läsa om att i förordningen om skydd mot olyckor 8 kap 3§ ges länsstyrelsen under höjdberedskap rätt att omdisponera räddningstjänsternas resurser.

CivO ges även rätt att disponera om mellan län inom civilområdet.

Då många räddningstjänstsamarbeten (räddningsledningssystem eller förbund) spänner över flera civilområden önskar vi ett förtydligande hur den samordningen sker så att tillgängliga resurser inte in-tecknas av flera civilområden, dels i planeringsfas, dels under skarpa förhållanden.

Henrik Lindström / Räddningschef
2023-10-31

Daniel Lundin / Brandingenjör
2023-10-31